

תאריך עדכון: 31/05/2012

שם המרצה: דר' דני קפלן

שם הקורס: גבריות – היבטים פסיכו-סוציאליים

מס' קורס: 60-658-01

סוג הקורס: שיעור(בחירה)

היקף שעות: 2

סמסטר: ב'

שנת לימודים: תשע"ג

א. מטרת הקורס:

הקורס סוקר סוגיות יסוד בהתפתחות לימודי גבריות כתחום מובחן בלימודי המגדר. נסקור שאלות של זהות גברית, התמודדות רגשית ויחסי כוח בין גברים לנשים ובין גברים לגברים, כל זאת מתוך עולם החוויות והפרקטיקות של הגברים עצמם ומנקודת המבט של השיח הגברי. נעסוק בשאלות הנוגעות הן למישור האישי והן למישור החברתי ומכסות מגוון דיסציפלינות במדעי החברה.

ב. תוכן הקורס:

גבריות מהווה ציר מרכזי בעיצוב החברה המודרנית, ולכן אמצעי חשוב להבנת סוגיות יסוד של זהות, משפחה וחברה. ננתח תהליכים התפתחותיים ותרבותיים המבנים זהות גברית סביב שאלות של הבעת רגשות, אינטימיות ותוקפנות, חלוקת תפקידים במרחב הפרטי והציבורי, ואחווה גברית. אולם הבניות אלו אינן יציבות אלא משתנות בהתאם לתפיסות היסטוריות ואידיאולוגיות. תפיסות שונות לגבי גבריות התפתחו בתגובה למהפכה הפמיניסטית, הפסיכולוגית, והלאומית שהתחוללו במהלך המאה העשרים. נדון בפרט בהתבססות של השיח הטיפולי בחברה המודרנית והשלכותיו על הבניית הגבריות וביטויים של ה"גבר החדש".

מהלך השיעורים:

הקורס סוקר גישות פסיכולוגיות, סוציולוגיות, אנתרופולוגיות, חקר ספרות, ותיאוריות פוסט-מודרניות לחקר גבריות. מבוסס על הרצאות, דיונים וסרטים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מפגש 1 מה זה לימודי גבריות?

קפלן, דני (2009). הקדמה למהדורה העברית. בתוך ר. וו. קונל, גברויות. תרגם עודד וולקשטיין. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 11-15.

מפגש 2 דור ראשון: מודלים פסיכולוגים

Pleck, J. (1981). *The myth of masculinity*. Cambridge, Mass.: The MIT Press. Pp. 1-13, 133-160.

קונל, ר.וו. (2009). גברויות. המהדורה העברית. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 37-40, 47-53.

מפגש 3-4 גבריות כאובדן יחסי זיקה?

Rubin, Lillian (1986). On men and friendship. *Psychoanalytic Review* 73, 165-181.

רייל, טרנס (1999). אני לא רוצה לדבר על זה. על המורשת הסמויה של דיכאון גברי – ואיך אפשר להשתחרר ממנה. עמ' 98 עד עמ' 114. תל אביב: עם עובד.

מפגש 5 מודל אנתרופולוגי: גבריות כהקרבה וכצבאיות

Gilmore, David (1990). Excerpts from *Manhood in the making: Cultural concepts of masculinity*. New Haven: Yale University. pp. 220-231.

מפגש 6-7 דור שני: ריבוי גברויות וגבריות הגמונית

קונל, ר.וו. (2009). גברויות. המהדורה העברית. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 89-105.

ששון-לוי, אורנה (2003). גבריות מתוך מחאה: על כינון הזהויות של חיילים בתפקידי צווארון כחול. *סוציולוגיה ישראלית*, ה', 15-47.

מפגש 8-10 המרחב ההומוחברתי בין משפחה לקהילה

Lyman, Peter. (1987). The fraternal bond as a joking relationship. In M.S. Kimmel (ed.), *Changing men: New directions in Research on men and masculinity*, pp. 148-164. California: Sage.

קפלן, דני (2004). תקשורת גברית כשיח של פיתוי. הרצאה בכנס על גבריות, תל-אביב.

Sedgwick, Eve (1985). Introduction. In *Between men: English literature and male homosocial desire*. New York: Columbia University Press. **Only pp. 1-11.**

Kimmel, Michael. (1996). *Born to Run*. In Kimmel, M. *Manhood in America: A cultural history*, pp. 43-78. New York: Free Press.

מפגש 11-13 פסיכואנליזה, המהפכה הציונית, והשלכות על הבניית הגבריות בישראל

בויארין, דניאל (2003). פרויד ופליס: הומופוביה, אנטישמיות והמצאת אדיפוס. בתוך קידר, יאיר, זיו, עמליה, קנר, אורן (עורכים) מעבר למיניות: מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. עמ' 272-293. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

גלזמן, מיכאל (1997). הכמיהה להטרסקסואליות: ציונות ומיניות באלטנוילנד. תיאוריה וביקורת, 11, 145-162.

Kaplan, Danny (2006). *The Men We Loved: Male Friendship and Nationalism in Israeli Culture*. New York: Berghahn. Chapter 4, Pages 57-72.

יוחאי, חקק (2009). איזהו גיבור? החרדי 'הכובש את יצרו' פוגש גוף גברי חילוני. סוציולוגיה ישראלית י"א(1).

מפגש 14 תנועות לגבריות ו"הגבר החדש"

קונל, ר.וו. (2009). גברויות. המהדורה העברית. חיפה: הוצאת פרדס. עמ' 217-234.
גיון החסון (2002) מסע לעולמו של הגבר בעקבות "הגבר הפראי". חיפה: הוצאת נורד. עמ' 9-19 (העשרה).

נרדי, חן ורבקה, חן (1991). גברים בשינוי: בדרך לגבריות אחרת. תל אביב: מודן. (העשרה)
Messner, Michael A. (1993). 'Changing Men' and Feminist Politics in the United States. *Theory and Society*, 22, 723-737.

ג. חובות הקורס:

- השתתפות וקריאה שוטפת של המאמרים
 - בחינה מסכמת על חומר ההרצאות והמאמרים
- מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): ציון מספרי**

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

ספר לימוד (textbooks) מרכזי:

קונל, ר.וו. (בדפוס). גברויות. המהדורה העברית. תרגם עודד וולקשטיין. חיפה: הוצאת פרדס.

ספרות חובה

בויאריין, דניאל (2003). פרויד ופליס: הומופוביה, אנטישמיות והמצאת אדיפוס. בתוך קינר, יאיר, זיו, עמליה, קנר, אורן (עורכים) מעבר למיניות: מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. עמ' 293-272. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

גלזמן, מיכאל. (2000). הגוף כטקסט והגבריות כשפה: על שפת גוף ב'ספר הדקדוק הפנימי'. בתוך י. בר-אל, י. שוורץ ות.ס. הס (עורכים), *ספרות וחברה בתרבות העברית החדשה*. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד וכתר, עמ' 349-328.

חקק, יוחאי (2009). איזהו גיבור? החרדי הכובש את יצרו' פוגש גוף גברי חילוני. *סוציולוגיה ישראלית י"א*(1).

קפלן, דני (2004). *תקשורת גברית כשיח של פיתוי*. הרצאה בכנס על גבריות, תל-אביב.

רייל, טרנס (1999). *אני לא רוצה לדבר על זה. על המורשת הסמויה של דיכאון גברי – ואיך אפשר להשתחרר ממנה*. תל אביב: עם עובד. עמ' 98 עד עמ' 114.

ששון-לוי, אורנה (2003). גבריות מתוך מחאה: על כינון הזהויות של חיילים בתפקידי צווארון כחול. *סוציולוגיה ישראלית, ה'*, 15-47.

Gilmore, David (1990). *Excerpts from Manhood in the making: Cultural concepts of masculinity*. New Haven: Yale University. pp. 220-231.

Kimmel, Michael. (1996). Born to Run. In Kimmel, M. *Manhood in America: A cultural history*, pp. 43-78. New York: Free Press

Lyman, Peter. (1987). The fraternal bond as a joking relationship. In M.S. Kimmel (ed.), *Changing men: New directions in Research on men and masculinity*, pp. 148-164. California: Sage.

Messner, Michael A. (1993). 'Changing Men' and Feminist Politics in the United States. *Theory and Society*, 22, 723-737.

Pleck, J. (1981). *The myth of masculinity*. Cambridge, Mass.: The MIT Press. Pp. 1-13, 133-160.

- Rubin, Lillian (1986). On men and friendship. *Psychoanalytic Review* 73, 165-181.
- Sedgwick, Eve (1985). Introduction and Chapter One. In *Between men: English literature and male homosocial desire*. New York: Columbia University Press. **Only pp. 1-11.**

ספרות להעשרה

- נרדי, חן ורבקה, חן (1991). גברים בשינוי: בדרך לגבריית אחרת. תל אביב: מודן.
- גיון החסון (2002) מסע לעולמו של הגבר בעקבות "הגבר הפראי". חיפה: הוצאת נורד. עמ' 9-19.
- Walker, Karen. 1994. "Men, women and friendship: what they say; what they do." *Gender and Society* 8: 246-265.